

Проект на Решение на Министерския съвет за определяне на критерии, показатели и методика за атестиране на академичния състав в държавните висши училища

Информация

Откриване / Приключване: 28.04.2022 г. - 30.05.2022 г. Неактивна

Номер на консултация: #6738-K

Област на политика: Образование

Тип консултация: Акт на Министерския съвет

Вносител: Министерство на образованието и науката

Тип вносител: Национално

Проектът на Решение е изготвен в съответствие с целите, заложи в Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021 - 2030 година.

Сред основните предизвикателства, очертани в Стратегията, са тези, свързани с необходимостта от осигуряване на висока квалификация на целия академичен състав чрез постоянно актуализиране на знанията, уменията и компетентностите на преподавателите. Предвид ускоряващата се динамика на пазара на труда е налице необходимост от стимулиране на по-активното включване на преподавателите и студентите в решаването на практически проблеми, за което са нужни разнообразни механизми и стимули, вкл. чрез използване на комплекс от минимални критерии за академично израстване, усъвършенстване на правилата за формиране на работна заплата, и др.

С цел преодоляване на тези предизвикателства са заложи конкретни цели, дейности и мерки в Стратегията:

- Цел 3. Подобряване на организацията и на ефективността на образованието във висшите училища, дейност 3.1 Повишаване на ефективността на вътрешните системи за управление на качеството на образованието, научните изследвания и академичния състав, мярка 3.1.2 Преодоляване на формалния характер на атестацията на преподавателите с цел превръщането ѝ в ефективен стимул за професионално развитие и академично израстване и мярка 3.1.7 Въвеждане на ефективен механизъм за регулярна студентска оценка на качеството на учебния процес;
- Цел 6. Активизиране на научната дейност във висшите училища, дейност 6.1. Стимулиране на научно-изследователската дейност във висшите училища, мярка 6.1.1 Включване в системите за акредитация и атестация на обективни

критерии за отчитане на научните и научно-приложните резултати през отчетния период: публикации в реферирани и индексирани списания, привлечени средства от научни и научно-приложни договори, съотношение преподаватели/защитили докторанти и др.

В тази връзка отпускането на допълнителни средства за увеличаване на възнагражденията на преподавателите във висшите училища беше обвързано в Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. с разработване на обща стандартизирана национална методика за атестиране на преподавателите в държавните висши училища (§ 17 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г.).

С предложения проект на акт се въвеждат нормативно общи изисквания за образователни, научни и научно-приложни резултати, които всеки преподавател трябва да постигне съобразно своето академично ниво и съгласно минималните критерии за академично израстване в съответното професионално направление. Възприемането на подобен подход ще позволи на инициативните и подготвените членове на академичния състав на съответното висше училище да покрият нормативните изисквания и ще повиши мотивацията на преподавателите. Предлагащата методика ще създаде допълнителен стимул за млади учени, които са готови да работят интензивно през целия си професионален път.

Отговорна институция

Отговорна институция

Министерство на образованието и науката

Адрес: София, София, бул. Княз Дондуков №2А

Електронна поща: priemna@mon.bg

Начини на предоставяне на предложения и становища

- Портала за обществени консултации (изисква се регистрация чрез имейл);
- Електронна поща на посочените адреси;
- Системата за сигурно електронно връчване <https://edelivery.egov.bg/> (изисква се квалифициран електронен подпис или ПИК на НОИ);
- Официалния адрес за кореспонденция.

Документи

Пакет основни документи:

[Проект на Решение на Министерския съвет за определяне на критерии, показатели и методика за атестиране на академичния състав в държавните висши училища - вер. 1.0 | 28.04.2022](#)

[Проект на доклад относно проект на Решение на Министерския съвет за определяне на критерии, показатели и методика за атестиране на академичния състав в държавните висши училища - вер. 1.0 | 28.04.2022](#)

Консултационен документ:

Справка становища:

Коментари

[Коментари \(pdf\)](#)

[Коментари \(csv\)](#)

Автор: Михаил Мусов (30.05.2022 16:52)

СТАНОВИЩЕ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ НА УНИВЕРСИТЕТА ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО

СТАНОВИЩЕ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

НА УНИВЕРСИТЕТА ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

Академичната общност на Университета за национално и световно стопанство – висшето училище в Р.България с водещи резултати от учебната и научноизследователската дейност в областта на социалните, стопанските и правните науки – изразява подкрепа за усилията за повишаване качеството на висшето образование и наука в страната, както и за подобряване на международната видимост на българските държавни висши училища (ДВУ) и научни организации (НО). Същевременно проектът на *Решение на Министерския съвет за определяне на критерии, показатели и методика за атестиране на академичния състав в държавните висши училища* страда от известни пропуски и неясноти, които пораждат рискове за коректното прилагане на предложените критерии, показатели и методика за атестиране, и оттук за бъдещото развитие на академичния състав в страната. По наше мнение, изложените в настоящото становище предложения за изменения и допълнения на публикувания проект ще допринесат за неговото усъвършенстване, като се елиминират потенциални рискове и се осигури спазването на принципите на прозрачност, честност и равнопоставеност.

Предложението за прилагане на актуализираните национални наукометрични изисквания за академично израстване също и за целите на атестирането изглежда основателно. Довежданото на това предложение до своя логичен край означава системата от наукометрични показатели *да бъде приложена и за целите на предстоящите процедури по акредитация*. Това би осигурило *крайно наложителното единно третиране* на всички висши училища и университети при оценяването на дадено професионално направление.

В същото време проектът следва да предвижда влизане на изискванията от даден момент в бъдещето (или поетапно, например за преподавателите за които две трети от периода на атестиране е изтекъл след приемането на новите критерии), за да може да се осигури равнопоставеност и научно-преподавателският състав да може да планира и да има времето да изпълни новите критерии.

Проектът предвижда при получаване на отрицателна атестация, нова такава да се извършва през следващата календарна година. Предлагаме този срок да бъде *две или три години*, тъй като публикационната дейност на високо международно равнище изисква време.

Предложеният срок в т.4 от проекта за Решение на МС е твърде кратък: *4. В срок до два месеца от приемане на решението, всяко висше училище представя в Министерството на образованието и науката правилник за атестиране на академичния състав, съобразен с приетите критерии, показатели и методика по т. 1.* Ако това Решение се вземе през месец юни, то двумесечният срок ще изтече през август. Намираме за необходимо *този срок да бъде чувствително удължен*.

В заключение, преосмислянето на приоритетите във висшето образование и науката изисква време за провеждане на прозрачен, отворен и инклузивен дебат и постигането на разумен консенсус, който да гарантира справедливо оценяване на учебната и научноизследователската дейност в различните научни области, както и време за съобразяване с нововъведените правила. Ето защо считаме, че възможна алтернатива на предложените от нас изменения и допълнения е оттеглянето на проекта с цел да се даде възможност на ДВУ в Р.България да участват активно в дебата за бъдещото развитие на академичния състав в страната.

Автор: ... (30.05.2022 12:41)

Относно предлаганите критерии.

Уважаеми вносители,

Доколкото, предлаганите критерии са практически същите, които са поместени в проекта за изменение на ППЗРАС, то в темата за неговото обсъждане аз съм направил своите забележки.

Тук искам да Ви обърна внимание само на две положения:

Първо, не е ли разумно всички длъжности, вкл. хабилитираните, да се атестират за 3-годишен период? Така ще е по-справедливо, а и изчистването на системата от некачествени служители ще е по-динамично. Разбира се, ако за хабилитирани срокът се намали на 3 г., редно е да се намалят и съответните изисквания. Важното е, да се постигне по-честа отчетност.

Второ, може би, предлаганите изисквания са малко завишени, имайки предвид предлаганите изисквания за академичен растеж. Например, гл. ас. дори със "задоволителна оценка" ще събере ок 1/3 от изискуемото за доцентура, т.е. за 8-9 г. той ще се превърне в доцент. Това ми се струва неправилно, академичното израстване ще се форсира принудително и това може да доведе до лошо качество на бъдещите хабилитирани.

Желая Ви успех!

Автор: Бистра Николова (30.05.2022 11:45)

Становище по проекта на Решение на МС за атестиране на академичния състав в държавните висши училища

Моля да вземете под внимание следните бележки и препоръки по проекта на Решение на Министерския съвет за определяне на критерии, показатели и методика за атестиране на академичния състав в държавните висши училища:

1. Да се предвиди нормативен текст в ЗВО за подписване на Атестационния лист и оценката на атестирания преподавател от ректора, както и за нейното разглеждане на заседание на Академичния съвет на университета.
2. Да се предвиди нормативен текст в ЗВО за обжалване на занижени атестационни оценки и отрицателни атестации пред специална комисия, която да е извън университета /например към МОН/.

Аргументи: (1) Ректорът е работодател на атестираните лица, който назначава и освобождава преподавателите в университета. Редно е той да има правомощия да подписва Атестационния лист, също както подписва трудовия договор и допълнителните споразумения към него. (2) Академичният съвет следва да има контролни функции, което дава основание за разглеждане на резултатите от атестирането от този колективен орган на университета. (3) Възможността за обжалване на занижени атестационни оценки и отрицателни атестации пред специална комисия, която да е извън университета /например към МОН/ ще гарантират обективност и безпристрастност в процеса на атестиране.

3. Да не се допуска прекомерно завишаване на изискванията за научни публикации.

Аргументи: Възникват рискове за изместване на фокуса от учебната дейност, която е основна за държавните висши училища, към научната дейност, която е

приоритетна за научните центрове и институти. По този начин, има вероятност да бъде занижено качеството на учебната дейност, което ще е в ущърб на обществения интерес от добре подготвени професионалисти.

Изготвил: гл. ас. д-р Бистра Николова

30.05.2022 г.

гр. Варна

Автор: Стоян Киров (29.05.2022 15:49)

Личен коментар

Споделям личното си мнение по предложения проект от позицията си на университетски преподавател. Подкрепям въвеждането на минимални изисквания за атестиране, но се страхувам, че правилата в този им вид няма да постигнат набелязаните цели. По всяка вероятност те ще засилят „неетичните“ практики в публикационната дейност, ще демотивират преподавателите в тяхната работа, ще намалят качеството на образователния процес и ще създадат условия за корупционни практики.

Ще обърна внимание на няколко проблема, свързани с новите правила за атестиране в област „Социални, стопански и правни науки“:

- 1) Акцентът в новите правила за атестиране е поставен върху научноизследователската дейност на преподавателите и привличането на външно финансиране за нейната реализация. Това ще пренасочи усилията и ресурсите на академичния състав на ВУ в тази посока, което неминуемо ще е за сметка на качеството на образователния процес. Потърпевши от реформата могат да се окажат студентите.
- 2) Относно показател А5. Тук се признават само публикации, отразени в ERIH+. Не е ясно, защо са изключени бази като EBSCO, CEEOL, RePEc и др. Ограничението крие опасност да бъдат „зачеркнати“ не малко качествени публикации на преподаватели, индексирани до този момент в други платформи.
- 3) Относно показател А5. Каква е причината публикациите, отразени в ERIH+, да се претеглят с дела на участието на съавторите, а публикациите в Scopus и WoS да нямат такова разпределение? Между другото, това различно третиране откриваме във всички области на науката. Проблемът е, че толерирането на Scopus и WoS и липсата на претегляне на техните публикации ще доведе до „неетични“ публикационни практики, които не са в полза на науката.
- 4) Относно показател А8. Проблемът е, че се признават само цитирания в ERIH+, което отново силно ограничава възможността да се откриват и регистрират цитирания, особено за публикации, които вече са били включени в други бази данни. Освен това не е ясно, защо се признават само цитирания в издателства, включени в „международната класация на издателствата“? Това опит да се насочи публикационната дейност към конкретни издателства ли е?
- 5) Относно показател А6. Предвидените 20 точки като максимално признати за публикации в сборници (в т.ч. от конференции) изглежда недостатъчен. Това приблизително означава участие в три конференции за пет години. Ограничението ще демотивира преподавателите за участие в национални форуми, което пък ще

възпрепятства научния календар на много ВУ.

6) В показателите за атестиране не са предвидени точки за повишаване на квалификацията на преподавателите. Очевидно професионалното сертифициране на преподавателите, повишаването на образователния им ценз, специализациите им в страната и чужбина и т.н. нямат стойност.

7) Относно показател В8. Остава неразбран мотивът да са предвидени точки за организиране на изложби? Не съм имал възможност да посетя изложба на колега от моето направление, но знам, че същите организират мастер класове, пазарни симулации и игри, уебинари и т.н.

Разбирам, че реформите са необходимост, но за да са полезни, те трябва да са съобразени с българските реалности.

Автор: Atanas Atanasov (27.05.2022 15:26)

Реформа, но не каквато трябва!!!

Считам, че така предложеното решение е абсолютно некоректно, тъй като се прави опит чрез едно Решение на МС да заобиколят норми, регламентирани в Закон. Освен това то създава неравнопоставеност между преподавателите в държавните и частните висши училища, което е недопустимо. Недопустимо е и обвързването на допълнителното финансиране за университетите с абсолютно неясни критерии за атестиране на преподавателите, което става през Закона за държавния бюджет. Това е пряко посегателство върху автономията на университетите в България! Системата се нуждае от устойчивост и предвидимост, а не от безпочвени идеи за революция на книга.

По текстовете на Проекта:

1. По критерий „Учебно-преподавателска работа“: Единственият посочен критерий е норматив на учебна заетост. Това е категорично неправилно. Недопустимо е някой да бъде атестиран по критерий, върху който не може да влияе. Преподавателят изпълнява норматива за заетост такъв, какъвто са му го определили от катедрата и с решение на факултетния съвет. Освен това излиза, че това е единствения критерий в учебната работа – броя часове, а не качеството на извършената работа, актуалността на преподавания материал (в нашата област това е изключително важно), използваните методи на преподаване, начина на поднасяне на информацията и т.н. От този проект излиза, че ако преподавател има с 5 часа по-малко от норматива само за една от годините на атестиране, то той не може да събере 100 % и оценката му ще бъде задоволителна. Да не забравяме и че нормативът за 100 % в различните университети е различен и това би довело до неравнопоставеност на преподавателите.
2. Критерият студентско мнение следва да бъде част от „Учебно-преподавателската работа“. В крайна сметка преподавателите преподават именно на тези студенти и получават оценка от тях.
3. Считам, че е неподходящо да се очаква, че на всеки 5 години един доцент или професор трябва да излиза с нов монографичен труд и да покрива 2/3 от изискванията за съответната длъжност. Същото се касае и за гл.асистенти.

4. Посочено е, че при отрицателна оценка от атестацията следва да се проведе нова през следващата година. Интересно как някой, който за 3 или 5 години не е успял да покрие едни критерии, ще успее да го направи за 1 година. Това е прекалено кратък срок. Само ще отбележа, че понякога една публикация в Scopus / WoS отнема повече от година до нейното приемане за отпечатване, а ако е доклад от конференция – няколко години до индексирването на тази конференция в посочените бази.
5. Считам за неправилно точките при атестиране на преподаватели, които заемат ръководни длъжности да се редуцират. Това създава неравнопоставеност, тъй като всеки преподавател на ръководна длъжност получава допълнително възнаграждение и имат редуцирана заетост за това си качество. Редуцирането на критериите при атестиране ще означава, че той получава допълнителни привилегии, което е позиция на неравнопоставеност.
6. От текста на Проекта става ясно, че евентуално след края на м. Август 2022 г. университетите, които са приели безумните правила, ще бъдат възнаградени с част от тортата от 20 млн. лева и то след като някаква комисия ще провери правилниците им. Тогава какъв е проблемът тази комисия да провери тези правилници сега и ако наистина има университети, в които критериите са твърде занижени да се изискват корекции? А какво ще стане през следващата година, когато ще има нов Закон за бюджета. Може би преподавателите просто ще бъдат излъгани, защото това не е трайна промяна във възнагражденията им, а еднократен бонус за текущата година? Не може със закон, който има действие 12 месеца да се уреждат отношения, които са трайни.
7. Няма яснота какво се случва с преподавателите, на които им предстои атестиране след 1 година. За тях са изминали съответно 2 или 4 години от предходно атестиране и сега се очаква, че те ще покрият всички тези критерии за една година? А трудът, който са положили до тук, ще бъде обявен за съмнителен с ниско качество?

Заключение: Предлаганото решение на Министерския съвет влиза в явно противоречие с чл. 57, ал. 2 ЗВО. Според ЗВО да има **предварително да са оповестени показателите и критериите** за атестиране, а не **пост фактум да се** въвежда атестация по нови критерии, които ще се прилагат ретроактивно и спрямо дейности, осъществени в период от време, когато въпросните нови критерии не са били налице.

Автор: Ангел Захариев (26.05.2022 16:43)

СТАНОВИЩЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ ПРИ УАСГ

СТАНОВИЩЕ

НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ ПРИ УАСГ

ОТНОСНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КРИТЕРИИ, ПОКАЗАТЕЛИ И МЕТОДИКА ЗА АТЕСТИРАНЕ НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ

Уважаеми дами и господа,

Проектът за постановление на Министерски съвет относно определяне на критерии, показатели и методика за атестиране на академичния състав бе разгледан и обсъден от състава на Хидротехническият факултет (ХТФ) при Университета по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ), като представеното тук становище е прието с Протокол № 25/26.05.2022 г. от заседание на Факултетния съвет при ХТФ.

Изразяваме своето разочарование, че се прави опит важните въпроси, свързани с качеството на висшето образование и на академичния състав да се решават чрез „спуснати отгоре“ решения, които не са дискутирани и съгласувани със заинтересованите страни. Цялостната постановка за начина на въвеждане на единна за страната методика за атестиране на академичния състав е **неприемлива и не се подкрепя** по следните причини:

1. Подходът за (еднократно?) заплащане на висшите училища (ВУ) срещу отказ от академична автономия е изначално порочен.
2. Оставаме с впечатлението че разработката на методиката е от тип „кабинетно проучване“, което е далеч от разбирането за същността на работата във висшите училища, особено тези с практическа насоченост, каквито са обучаващите в професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия.
3. Учебната работа – най-важната за преподавателите от ВУ, се отчита само чрез нормативното натоварване. Това, в комбинация с предлагания нов вариант на ППЗРАСРБ, в който присъстват силно ограничен набор от показатели, отчитащи учебната работа, води до невъзможност за адекватно отчитане на основната дейност на ВУ.
4. Срокът за последваща атестация при получена незадоволителна оценка е твърде кратък. Неизпълнението на нормативното натоварване много често е по причини извън преподавателя и те не могат да се променят за година или две.
5. Създава се общото впечатление, че методиката индиректно служи за осигуряване на преподавателски състав за частните ВУ.
6. В мотивите към предлагания проект за ПМС е посочено, че: *„Предлаганата методика ще създаде допълнителен стимул за млади учени, които са готови да работят интензивно през целия си професионален път“*. Считаме, че това не отговаря на реалните условия, защото младите учени, се мотивират допълнително с финансови средства, а не с методики. Същото е валидно и за другите учени.
7. Неясно е защо по подразбиране се приема, че ако преподавател не израства академично, то е негоден за преподавателска дейност. Хората са различни, някои имат максимум на възможностите си, но това не ги прави негодни специалисти в сферата на тяхната компетентност. Например, най-добрите проектанти много често не са научни работници, но знанията и уменията им са извън всякакво съмнение, както и осведомеността им за последните достижения на науката.

— — —